

vízi csigákat dobtak. Hasonló jelenséggel másutt még nem találok. A temető leletanyaga semmiféle kapcsolatot nem mutat a szűkebb régió korai, 10. századi temetőivel. Érdekesnek ígérkezik éppen ezért e lelőhelyek antropológiai anyagának összevetése. A 10. század középső harmadában záródó lelőhelyeket azonban legalább 80 év választja el a karcsai temető megnyitásától, így továbbra is kérdéses marad, hogy a 950 körül eltelepített katonai kíséret helyét kik és mikor foglalták el a Bodroglakban. A karcsai temető népessége legfeljebb a 10. század közepén betelepített valamely csoport leszármazottja lehet, amelyik maga is új szállást nyitott a 11. század második harmadának az elején. A lelőhely teljes feltárása azonban így is tudományágunk nagy nyeresége, hiszen hasonló, akár csak részlegesen feltárt temetőt mindeddig nem ismertünk ebből a régióból. Továbbra is felvethető, hogy a karcsai temető felhagyása egybe eshet a közeli (1 km-re fekvő) karcsai templom első fázisának építésével. Jelentőségét az adja, hogy e temető jelenleg az egyetlen, teljesen feltárt bodroglaki 11. századi lelőhely.

Az ásatáson részt vett Langó Péter ELTE IV. évf. régészhallgató.

RÉVÉSZ LÁSZLÓ

107. Kehida, Barát-sziget, Parrag út

(Zala megye) A

A lelőhely a Zala folyót nyugatról kísérő dombvonulat alsó peremén, Barát-szigettől délre, a kehidai köztemetőtől északra, a Zalaszentgrótra vezető postaútból nyugatról bekötő Parrag út nevű dűlőúttól északra terül el. Itt már hosszabb ideje embercsontokat fordított ki az eke, szondázó szelvényünket is egy ilyen foltra nyitottuk. Két gyermek csontvázat tártuk fel, az egyik melléklet nélküli volt, a másiknál két bronz huzalkarikafüggőt és két dinnyemaggyöngyöt találtunk. A sír a késő avar korra datálható.

SZŐKE BÉLA MIKLÓS – VÁNDOR LÁSZLÓ

108. Kehida, Fövényes

(Zala megye) A

Az 1992-ben megtalált, majd 1994-től folyamatosan ásott temető keleti és északi oldalán folytattuk a kutatást. A keleti oldalon nagy valószínűséggel elértük a temető szélét. Ebben az évben a 98–120. sz. sírokat tártuk fel. A temető különlegessége továbbra is a padmalyos temetkezési mód és a lovas sírok nagy száma. Kiemelkedő az a lovas, padmalyos sír, ahol a felszerszámozott ló hátán egy egyélű, egyenes kard, egy sarló és egy rövid kasza, a padmaly nyílásánál pedig egy lándzsa feküdt, míg a harcos csak egy vaskéssel volt eltemetve. Egy másik sírban egy öntött övgarnitúras férfi

és egy többtagú rúdgyöngyös nyakláncot, arany ruhadíszeket viselő nő, továbbá három ló volt eltemetve. A női sírok mellékleteit a millefiori szemesgyöngyök, az amfóra-, a többtagú rúd- és a fűjt, üreges gyöngyök, a láncocskán csüngő drótékszerek és az egyszerű szőlőfürtös függők jellemzik. Datálás: a temető az avar kor végére tehető.

Az ásatáson részt vett Rácz Zsófia és Gergely Balázs egy. hallgató.

SZŐKE BÉLA MIKLÓS – VÁNDOR LÁSZLÓ

109. Kerekegyháza, Kun-pusztá

(Bács-Kiskun megye) A; Kk

Feltárásaink és terepbejárásaink során egy kb. 1500 m hosszúságú lelőhelyen 41 házhelyet figyeltünk meg mintegy 1000 méteres területen. Az egyutcás falu kb. egy-harmadának és két-harmadának találkozásánál, a Drozdik-tanya közelében, egy kis homokdombon helyezkedett el a falu temploma, 107,5 méteres tengerszint feletti magasságban.

A település, melyet a középkori Hercegegyházával azonosítottunk, egy keskeny földnyelven épült fel, mely a mocsárvilágból emelkedett ki. Házai Árpád-koriak, ám a falu 1359-ből származó okleveles említését 14–15. századi cserepek is igazolják. A templom körüli temetőben húzott 1., 3., 5., 6., 7., és 8. árkaikban összesen legalább 30 sír maradványát figyeltük meg, melyeket dokumentálásuk után visszatemettünk.

A templomtól K-re húzott 3. és 4. sz. árkaikban megtaláltuk a kerítésfal alapozását, melyet fekete, iszapos földbe rakott apró mocsári (darázs-) kövekből készítették. Itt kb. 11 méterre volt a kerítésfal a szentély falától. A templom Ny-i homlokzatától 16 m távolságra tártuk fel az utolsó sírt. Valószínűleg ezen kívül húzódnak a kerítésfal.

A cinterem a homokdombon helyezkedett el, középpontjában állott a kőfaragványai alapján 1200 körülre datálható templom.

Teljes hossza 10 m, szélessége 5,6 m volt. Alapfalai 110–120 cm vastagok voltak, agyagba, fekete földbe rakott darázkövekből épültek. Alsó kősorait sárga agyagba rakták, majd három rétegű fekete iszapos, agyagos réteg közé ágyazott kősor következett. Ennek a felszínére, egy habarcslepenyre építették a különféle méretű, darázkövekből, faragott kváderkövekből a felmenő falakat. A felmenő falak szélességét a habarcslepenyen több helyütt megtalált kőlenyomatok alapján 90–100 cm-ben határozhattuk meg. Nyugati homlokzata előtt megtaláltuk a kapuépítmény habarcsba rakott kövekből készített alapozását.

Hajójának belmérete 500×440 cm, azaz enyhe téglalap alaprajzú. Félköríves záródású szentélye a dia-